

TRYGG PÅ JOBBET

Ett nyhetsbrev från AFA Försäkring. December 2015

ARBETSMILJÖ >

UPPLANDS VÄSBY
SATSAR PÅ KIA

HALKOLYCKOR >

BRODDAR EN BILLIG
FÖRSÄKRING I VINTER

FORSKNING >

POST DOC-STÖD
SKA RÄDDA LIV

Många järn i elden

Louise Gryme brinner för att hjälpa kollegorna på SSAB:s järnverk i Oxelösund. Som försäkringsansvarig för metallarna har hon mycket att stå i.

afa
FÖRSÄKRING

Arbetsmiljö är lösningen

NÄR JAG SKRIVER denna ledare är det precis klart att våra ägare, LO, Svenskt Näringsliv och PTK, har gett oss ett nytt viktigt uppdrag. Från och med första januari ska vi sköta om ett helt nytt stöd som ger fler företag inom den privata sektorn möjlighet att förbättra sitt arbetsmiljöarbete. Arbetsgivare kan söka ekonomiskt stöd för arbetsmiljöutbildning av chefer och skydds- och arbetsmiljöombud vilket ger möjlighet till nödvändig kompetensutveckling. Stödet omfattar 25 miljoner kronor per år i tre år och kommer att utvärderas löpande. Vi är övertygade om att större fokus på arbetsmiljöfrågan är en del av lösningen till att få friskare arbetsplatser i Sverige. Kunskap på området ger resultat.

DET ÄR OCKSÅ därför vi har varit delaktiga i att utveckla det strategiska arbetsmiljöverktyget IA, som nu används av 22 branscher. Det digitala verktyget leder till att arbetsgivare och

”**Våra ägare, LO, Svenskt Näringsliv och PTK, har gett oss ett nytt viktigt uppdrag.**”

skyddsombud kan jobba mycket mer systematiskt med risker och händelser i verksamheten. I det här numret av Trygg på jobbet berättar både järnverket SSAB i Oxelösund och

Upplands Väsby kommun om hur de använder IA-systemet.

En annan del av vårt arbete kring arbetsmiljö och hälsa är att finansiera forskning på området. Vi är extra stolta över att kunna presentera en intervju med Susanne Sütterlin som fick AFA Försäkrings post doc-stöd. Hennes forskning om antibiotikaresistens är bokstavligen livsviktig. Den handlar också om säker arbetsmiljö för vårdpersonal och för dem som jobbar inom djurhållning.

MED DET VILL jag önska er alla en god jul och ett gott nytt år!

JOHAN LJUNGVIST
KOMMUNIKATIONS DIREKTÖR
AFA FÖRSÄKRING

Vanan att använda digitala tjänster ökar	3
Dyra halkolyckor väntar i vinter	4
75 miljoner höjer kunskapen om arbetsmiljö ..	5
På SSAB tar man säkerheten på allvar	6
De förbättrar arbetsmiljöarbetet med KIA ..	10
Stöd till livsviktig forskning	14
Ministern hyllar AFA Försäkrings arbete	16

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS AFA Försäkring 106 27 Stockholm
BESÖKSADRESS Klara Södra Kyrkogata 18
KUNDCENTER 0771-88 00 99 VX 08-696 40 00
PÅ WEBBEN www.afaforsakring.se

TRYGG PÅ JOBBET utkommer 4 gånger per år i tryckt form.

KONTAKT: tryggpajobbet@afaforsakring.se

ANSVARIG UTGIVARE: Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör

REDAKTÖRER: Benny Nyberg, AFA Försäkring,

Per Cornell, Baluba Branded Content, www.balubabrandedcontent.se

REDAKTIONSRÅD: Pelle Boman, Marie-Louise Forslund, Julia Fransson,

Oskar Hansson, Mikael Jakobsson, Stefan Lampinen och Oskar Ahlund

UPPLAGA: 13 000

TRYCK: TMG Sthlm

Det är inte tekniken som är svår att förstå, det är känslan av att innehållet är svårt.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Myt att digitala tjänster är krångliga

Trots att Sverige har några av världens mest digitala medborgare underskattar arbetsgivarna de anställdas datorvana.

ATT EN MEDARBETARE eller fackmedlem kan tycka att det känns svårt att göra en digital anmälan till AFA Försäkring misstolkas ofta som att det skulle vara tekniken som är svår. Men många gånger handlar det snarare om känslan av att försäkringar är svårt. För i dag är det lättare att hitta en dator med internet än att köpa frimärke och hitta en brevlåda. Bland annat visar Internetstiftelsen i Sveriges årliga undersökning om svenskarernas internetvanor (SOI 2015) att cirka 90 procent av befolkningen över 18 år har en dator med internetuppkoppling.

– De som hjälper till med anmälan har

Julia Fransson, affärsutvecklare på AFA Försäkring.

oftast hjärtat på rätta stället när de tänker att de vill inte försvåra situationen för dem som kanske redan är sjuka genom att hänvisa till webben vid anmälan. Men tuktigt nog blir det tvärtom. De som gjort sin anmälan på webben tycker att det var enklare än de som anmält på blankett, visar egna undersökningar, säger Julia Fransson, affärsutvecklare på AFA Försäkring.

DET SOM AVGÖR om de anställda har tagit till sig de digitala tjänsterna som AFA Försäkring erbjuder är vad arbetsgivaren rekommenderar.

– Oftast används en mängd digitala tjänster, till exempel tidsrapportering och e-lönebesked på arbetsplatsen. Alla gör bankärenden, anmäler till Försäkringskassan och deklarerar via webben. Så anställda och fackmedlemmar är nog mer digitala än vad många tror, säger Julia Fransson. ●

Det här är kollektivavtalad försäkring

MER ÄN FYRA MILJONER människor är i dag försäkrade hos AFA Försäkring och omfattas av minst en av försäkringarna. En kollektivavtalad lösning innebär att alla anställda omfattas på lika villkor och utan hälso- och arbetsprovning.

Avtalsförsäkringarna kompletterar de lagstadgade försäkringarna och ger en extra ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet.

En kollektivavtalad försäkring bestäms efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsgivaren tecknar försäkringen och betalar premierna. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier.

EN ANSTÄLLD BEHÖVER inte vara medlem i facket för att omfattas av försäkringarna. De innehåller en garantiregel. Den innebär att försäkringarna gäller så fort kollektivavtalet börjat gälla. Även arbetsgivare utan kollektivavtal kan teckna försäkringar för sina anställda. ●

KOLLEKTIVAVTALADE FÖRSÄKRINGAR

- **Sjukförsäkring för medarbetare som är sjuk-skrivna.**
- **Arbets-skade-försäkring för medarbetare som skadar sig på eller på väg till eller från jobbet.**
- **Försäkring vid föräldraledighet för medarbetare med föräldra- eller graviditetspenning.**
- **Försäkring vid dödsfall om medarbetaren avlider.**
- **Försäkring vid arbetsbrist om medarbetaren blir uppsagd.**

FOTO: ISTOCKPHOTO

Brevbärare och tidningsbud är yrkesgrupper som är extra utsatta för halkolyckor.

Så kan halkolyckorna minskas

Vintern är halkolyckornas högsäsong. En så enkel och billig åtgärd som att dela ut broddar kan spara både lidande och pengar.

MÅNGA YRKESGRUPPER är utomhus oavsett väder och vind och kan lätt halka med i vissa fall ödesdigra konsekvenser som ben- eller handledsbrott. Halkolyckor som inte sällan kan leda till läkarbesök och gipsningar och en lång sjukfrånvaro.

Stränga vintrar tenderar antalet halkolyckor på arbetet att öka till upp mot 5 000 stycken medan siffran ligger på cirka 4 000 en mildare vinter, enligt Arbetsmiljöverket. Värst drabbade är tidningsutdelarna som är ute tidiga morgnar innan gator och vägar hunnit plogas och sandas. Äldre- och barnomsorgspersonal är också bland de mest utsatta.

Statistik från Arbetsmiljöverket visar att det också finns tydliga könsskillnader

när det gäller halkolyckor. Risken för att råka ut för en halkolycka är 20 procent högre för en kvinna.

– **HEMTJÄNSTPERSONALEN** är till exempel oftast kvinnor. De har väldigt pressade tidsscheman och behöver ofta springa mellan bostadshusen. Läger man halka till en stressad arbetssituation ökar risken för olyckor markant, säger

Gunni Ekdahl, arbetsmiljöinspektör.

Hon lyfter fram en klassisk åtgärd för att minska risken för halkolyckor vintertid:

– Om arbetsgivaren ger sin personal broddar är det en billig investering som förebygger ganska plågsamma arbetsskador och minskar sjukfrånvaron. Alla tjänar på det.

Om olyckan ändå skulle vara framme finns arbetsskadeförsäkringen. Se exempel nedan. ●

Broddar är en billig investering som minskar risken för halkolyckor.

TVÅ TALANDE EXEMPEL

● **Rektorn Camilla** halkade på väg till jobbet och bröt höften.

Sjukskrivning: 360 dagar.
Efter sjukskrivning: 10 % medicinsk invaliditet.
Ersättning från AFA Försäkring enligt kollektivavtal: 220 000 kronor.

Ersättning från AFA Försäkring enligt kollektivavtal: **220 000 kronor**

● **Vaktmästaren Bengt** fick en knäskada efter en halkolycka.

Sjukskrivning: 3 månader.
Efter sjukskrivning: 5 % medicinsk invaliditet.
Ersättning från AFA Försäkring enligt kollektivavtal: 65 000 kronor.

Ersättning från AFA Försäkring enligt kollektivavtal: **65 000 kronor**

75 miljoner till bättre arbetsmiljö

Nu blir det möjligt för privata företag att söka bidrag till arbetsmiljöutbildning. AFA Försäkring kommer att distribuera stöd på sammanlagt 75 miljoner kronor under tre år.

FRÅN ÅRSSKIFTET kommer företag inom den privata sektorn, som omfattas av arbetsskadeförsäkringen TFA, att kunna söka stöd för arbetsmiljöutbildning. Det är resultatet av en överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter Svenskt Näringsliv, LO och PTK om ett tillfälligt stöd under kommande tre år för riktade insatser på arbetsmiljöområdet. Stödet, som motsvarar 25 miljoner kronor per år, kommer att hanteras av AFA Försäkring och blir en del av det skadeförebyggande arbetet inom arbetsskadeförsäkringen.

Bakgrunden till överenskommelsen är att parterna vill skapa förutsättningar för en bättre arbetsmiljö och samsyn på arbetsplatsen i arbetsmiljöfrågor. Arbetslivets snabba förändring ställer nya krav på utbildningar och förebyggande åtgärder inom arbetsmiljöområdet.

STÖDET OMFATTAR olika typer av arbetsmiljöutbildningar. Exempel kan vara utbildningar som rör psykosocial arbetsmiljö, hot och våld i arbetslivet eller att utbilda chefer i att planera och leda arbetsmiljöarbetet. Utbildningarna kan också omfatta mer konkreta utma-

Nu blir det möjligt att söka stöd för arbetsmiljöutbildning.

FOTO: SHUTTERSTOCK

ningar, som nya kemiska komponenter på arbetsplatsen.

– Det finns nya problem som uppkommer i arbetslivet där ökad kunskap behövs. Vår förhoppning är att en sådan här kraftsamling ska bidra till att minska de arbetsmiljörelaterade skadorna på arbetsplatserna, säger Anita Johansson, chef för Område Försäkring på AFA Försäkring.

Stödet införs från 1 januari 2016 och är maximerat både i belopp per dag och antal utbildningsdagar samt ett maxbelopp per företag. Detta för att så många som möjligt ska kunna ta del av det stöd till arbetsmiljöutbildning som nu införs.

Ansökan om stöd görs på www.afaforsakring.se. ●

Anita Johansson, chef för Område Försäkring på AFA Försäkring.

Personlig kontakt ger nöjdare kunder

AFA Försäkring har nöjda kunder överlag. Trenden har varit stigande de senaste åren.

AFA FÖRSÄKRINGS senaste NKI-undersökning för kunder som har haft ett försäkringsärende visar på ett index på totalt 77 av 100 – samma betyg som förra året.

– Undersökningen är viktig för oss eftersom den mäter kundernas helhetsupplevelse av AFA Försäkring. Det ger oss input om vilka områden vi ska fokusera på för att göra kundupplevelsen ännu bättre, säger Patrik Melin, ansvarig för kundanalys på AFA Försäkring.

Det som betyder mest för helhetsupplevelsen är "den personliga kontakten med handläggare". På andra plats kom "anmälningsprocessen" och på tredje plats kom "kontakten med kundtjänst".

FÖRBÄTTRINGSARBETET på AFA Försäkring handlar bland annat om att skapa en förståelse för hur viktig den personliga kontakten med handläggaren är men också om vissa riktade insatser som kompetensutveckling, förbättringar i anmälningsprocessen samt att skapa rätt förväntningar hos kunden. Viktigt är att öka kundens känsla av att handläggaren har förmåga att driva ärendet framåt och få saker att hända.

– Det kan ju vara en hel del väntetid i processen. Kanske skulle någon form av återkoppling från handläggaren förbättra kundupplevelsen, säger Patrik Melin.

Just nu genomför AFA Försäkring en motsvarande nöjdhetsundersökning hos arbetsgivarsidan. ●

17,5

miljoner kronor har AFA Försäkring beviljat till sex nya forskningsprojekt. Gemensamt för projekten är att de ska minska arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro.

Svenskar sover allt mindre

En ny undersökning visar att danskarna sover för lite. Samma situation råder i Sverige, menar stressforskaren Aleksander Perski vid Stressmottagningen i Stockholm. Störst är problemen hos yngre och personer mitt i livet. I kombination med krävande arbete inom exempelvis offentlig sektor kan sömnbristen leda till problem:

– Det är svårt att förena arbetsvillkor och det privata livet, och för en del blir det för mycket. Börja med sömnen, och offra inte din sömn för andra, säger han till tidningen Arbetsliv. ●

Masugn 4 på SSAB i Oxelösund är i gång dygnet runt året om. Louise Gryme är försäkringsansvarig för metallarna på järnverket.

De har järnkoll på arbetsmiljön

På SSAB jobbar både fack och arbetsgivare för att fler ska rapportera arbetsskador och göra riskobservationer. För i en miljö där problem hamnar på agendan kan de också åtgärdas. Och fler kan få ersättning de har rätt till från AFA Försäkring.

TEXT: PER CORNELL FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

På SSAB:s järnverk i Oxelösund är säkerheten högsta prioritet. Det är väl egentligen inget konstigt med det – de flesta arbetsgivare månar självklart om sin personal. Men det finns ändå vissa avgörande skillnader. För de flesta av oss är det inte förenat med några större risker att tappa en linjal på tån. I valsverket där man producerar den plåt som gjort SSAB världsberömda väger linjalen ett par ton. Den vill man inte tappa på foten. De flesta av oss hanterar heller inte flytande järn med en temperatur på 1500 grader eller glödande stålblock på 25 ton. På SSAB:s anläggning är dimensionerna överkliga.

Vi kliver in på området i utkan- ten av Oxelösund. Det är lika stort som Monaco. I övrigt är likheterna med skatteparadiset på franska rivieran inte så många, förutom sjö- läget då. Anläggningen är placerad i Östersjöns djupaste naturhamn,

José Merino, skyddsombud, har jobbat på SSAB i 40 år. I dag är säkerhetstänkandet på en helt ny nivå, menar han.

vilket är nödvändigt för transporten av material till och från järnverket.

PÅ EN ARBETSPLATS med 2300 anställda där man bedriver en så tung industriverksamhet som pågår dygnet runt 365 dagar om året är det ofrånkomligt med incidenter. Det går inte att bygga bort riskerna helt. I stället satsar företaget på ett strukturerat arbetsmiljöarbete.

Basen i det är MIA-systemet, ett webbaserat verktyg där all rapportering av tillbud, risker eller andra avvikelser sker. Genom ett aktivt arbete från IF Metall och från arbetsgivaren försöker man vända en kultur där många inte är vana att känna efter i onödan. Högre chefer och huvudskyddsombud tar täten,

”
Tidigare var reaktionen om någon klämde sig 'Klantigt, skyll dig själv'.”

José Merino

men det gäller att arbetarna på golvet inser att även mindre olyckor måste leda till en rapport i MIA, som i sin tur blir en del av den stora bilden kring var, när och varför olyckor uppstår.

JOSÉ MERINO, lokalt huvudskyddsombud, har jobbat på verket i 40 år. Med det perspektivet ser han en stor attitydförändring.

– Tidigare var reaktionen om någon klämde sig ”klantigt, skyll dig själv”. Då tänkte vi inte ens på att man kunde rapportera en skada. De senaste fem åren har säkerheten hamnat i fokus på ett helt annat sätt. Vi vill att alla anställda ska rapportera in minst två incidenter per år, för vi vet att det finns underlag för det. Men det tar tid att förändra en kultur.

IF Metall och arbetsgivaren har ett nära och välfungerande samarbete kring de här frågorna. Även om man är motparter i vissa frågor är detta något som förenar hela arbetsplatsen. Den uttalade målsättningen är att SSAB ska vara världens säkraste stålföretag.

– Vi är alla lika måna om att våra operatörer ska må bra. Därför vill vi att allt ska upp på bordet. Det som har hänt har hänt. Det intressanta är hur det inte ska hända igen. Då

Louise Gryme kan ibland sakna arbetet på golvet. I dag är hon försäkringsansvarig för IF Metalls medlemmar på SSAB.

Martina Karlsson, avsnittschef, har ett bra samarbete med IF Metall på arbetsplatsen.

”Det handlar om omtanke. Att hjälpa en person som har ett problem är det finaste man kan göra.”

José Merino

» måste vi prata om problemen och skapa en kultur där mellanchefer inte ska känna skuld när saker händer, säger Martina Karlsson, avsnittschef.

HON HAR FLERA veckomöten med skyddsombud och sin ledningsgrupp där en genomgång av MIA-händelser alltid står överst på agendan. I konferensrummet där vi träffas ser vi också exempel på hur hon vill ta detta ett steg vidare.

Olycksstatistiken ska göras visuell genom att markera varje händelse på en stor ritning över valsverket, som är Martina Karlsson ansvarsområde. Skadorna ska även markeras på en bild av människokroppen som är uppsatt på whiteboard-tavlan.

En följd effekt av ett mer systematiskt arbetsmiljöarbete på verket med MIA-systemet som grund är att anmälningarna till AFA Försäkring har blivit mer strukturerade. Skyddsombuden får ett mejl vid varje händelse rapporterad i MIA, som också blir basen i den anmälan som senare skickas in till AFA Försäkring. Möjligheten att anmäla digitalt är det som har öppnat upp för att fler anmälningar går i väg från SSAB och att fler anställda också får den ersättning de har rätt till.

LOUISE GRYME är försäkringsansvarig för metallarna på SSAB Oxelösund. Hon har en nyckelroll i detta.

– Att anmäla via blankett, som man gjorde tidigare, funkade inte bra. Nu har vi en betydligt bättre

kontroll över anmälningarna och vi lägger mycket tid på att hjälpa medlemmarna att anmäla. Arbetsgivaren bekräftar anmälan och vi har strypt behörigheten så att vi är åtta personer inom IF Metallklubben som kan gå in och hantera anmälningarna.

Det är en viss skillnad på att tappa något på tån för en kontorsanställd jämfört med om en arbetare på järnverket gör det.

En av fördelarna som hon och kollegorna bland huvudskyddsombuden ser med MIA-systemet, är att det håller ordning på vilka incidenter som är anmälda och inte. Detta efter att SSAB kunnat vara med och påverka funktionerna i MIA.

SSAB I OXELÖSUND har kommit längre än många andra aktörer i sin egen bransch och i andra branscher när det gäller att hantera försäkringarna digitalt. Med sina cirka 1000 ärenden till AFA försäkring varje år anmäls hela 94 procent digitalt. Micael Åberg, huvudskyddsombud, menar att det digitala inte skrämmer de anställda nu för tiden. Tvärtom.

– De flesta är vana vid att an-

vända digitala tjänster och vi har ganska gott om datorer i verksamheten. Vi är också bra på att hjälpa dem om det behövs. Ofta handlar det om att beskriva händelsen på ett begripligt sätt, säger han.

Just inställningen som IF Metallklubben har kring att hjälpa medlemmarna är också en bidragande faktor till att så många nyttjar sina försäkringar.

– Försäkringarna finns ju för att vi har avstått pengar. Det ligger i allas intresse att de ska nyttjas. Därför är det självklart för oss att hjälpa medlemmarna. Även om de blir lite bortskämda av det, säger Louise Gryme.

– Det handlar om omtanke. Att hjälpa en person som har ett problem är det finaste man kan göra.

BLI LIKA BRA SOM SSAB PÅ DIGITAL ANMÄLAN

- **Se till att skyddsombuden är välutbildade.**
- **Ha ett bra samarbete mellan fackklubb och arbetsgivare.**
- **Sätt människan i fokus.**

Det är också därför vi ofta åker och hälsar på kollegor på sjukhuset eller tar en lunch med någon som är långtidssjukskriven, säger José Merino.

ETT ANNAT EXEMPEL på deras extra omtanke gäller föräldraförsäkringen. Med jämna mellanrum ser Louise Gryme till att göra utdrag ur lönesystemet för att se vilka som är föräldralediga.

– Det kan vara svårt för folk att komma ihåg allt kring försäkringarna. Men vi gör vad vi kan för att påminna. Till dem som är föräldralediga skickar vi en påminnelse med posten och ger dem lite tips på hur de ska göra för att ansöka. Här har vi också ett bra samarbete med arbetsgivaren, säger hon. ●

Säkrare arbetsmiljö med

Informationssystemet KIA har gjort det enklare för medarbetare och chefer i Upplands Väsby att rapportera in och hantera tillbud och skador. Nästa år börjar kommunen även använda systemet för skyddsronder.

TEXT: KRISTER ZEIDLER FOTO: NIKLAS BJÖRLING

INFÖR ÖVERGÅNGEN TILL KIA i januari i år genomförde Upplands Väsby en stor lanseringskampanj för de omkring 1300 anställda. I kampanjen ingick tre filmer, som ligger på intranätet och Youtube, och som skildrar exempel på tillbud, olycksfall och färdolycksfall som kan inträffa och som borde anmälas.

– Vi har också haft arbetsplats-träffar och skyddsombudsmöten där vi visat systemet och haft utbildningar för chefer och skyddsombud, säger Annie Wickström, HR-specialist i kommunen.

Hon tycker att en av fördelarna med KIA är att det är enkelt för medarbetarna att anmäla en händelse. Det kan vara allt från fallolyckor och stress till att någon fastnat i hissen eller utsatts för hot och våld. Varje anmälan går sedan automatiskt iväg med mejl till ansvarigt skyddsombud och chef.

– Chefen är arbetsmiljöansvarig och bedömer om händelsen ska utredas eller om någon åtgärd ska vidtas. För till exempel halkolyckor kan man skicka ut någon direkt för att sanda och då behövs ingen utredning. Det beror lite på vad man anmäler.

”*Man får koll på den ersättning man har rätt till.*”

Annie Wickström

Blir någon medarbetare skadad på jobbet ser chefen till att anmälan går vidare till AFA Försäkring och Försäkringskassan. Tidigare var cheferna tvungna att leta upp och fylla i flera blanketter som sedan skulle skickas iväg till olika ställen. Nu är allt digitalt och anmälan förs över automatiskt.

– Det underlättar chefernas arbetsmiljöansvar. Bara folk anmäler kan vi fånga upp det, säger Annie Wickström.

Chefer, skyddsombud och medarbetare kan också följa ärendet i systemet och se vem som är ansvarig, vilket beslut om åtgärder som tas och hur det följs upp.

– Den enskilde medarbetaren har nytta av systemet eftersom man får koll på händelsen. Och arbetsgivaren har nytta av det för man kan se vad som händer och kan vidta åtgärder för att undvika att det händer igen.

YTTERLIGARE EN fördel med systemet är att man delar händelser med andra kommuner.

– Vi kan till exempel se hur man gjort i Sollentuna vid en liknande händelse och få tips och idéer om hur vi skulle kunna göra, säger Annie Wickström.

Att chefer och skyddsombud kan ta fram och sammanställa statistik över de tillbud och olyckor som inträffar på olika enheter, och i kommunen som helhet, är också något som hon tycker är väldigt bra.

Hittills har social- och omsorgs-

Annie Wickström HR-specialist på Upplands Väsby, byter erfarenheter om KIA med Hans Dagberg och Bengt Palmgren från Sigtuna kommun.

kontoret varit flitigast med inrapporteringen, men målet är att alla medarbetare ska bli bättre på att rapportera in de händelser som inträffar.

– Det gäller att förstå varför man ska anmäla. Men det tar lite tid att förändra kulturen på arbetsplatserna.

Förutom tillbud, olycksfall och färdolycksfall har kommunen tagit

KIA

in området miljö i systemet. Nästa år ska dessutom Upplands Väsby börja med skyddsronder i KIA, och utbildningen av chefer och skyddsombud är i full gång.

– Vi har lagt in standardskyddsrondsprotokoll i systemet som man kan fylla i direkt. Då får man också koll på vilka åtgärder man föreslår och när de ska vara åtgärdade, säger Annie Wickström. ●

”

Det har en bra struktur och tydlighet.”

Yvonne Boberg

”Det är ett verktyg alla kan lära sig”

ENKÄT: Yvonne Boberg, chef över Väsby Stöd och Omsorg:

Hur använder du KIA?

– Dels som övriga chefer för att ta emot och hantera eventuella tillbud eller arbetsskador som har hänt mina medarbetare, i det här fallet enhetscheferna.

– Jag arbetar också med statistik i samverkansforum när vi har skyddskommitté. Det viktigaste är vilken åtgärd man gjort vid ett tillbud eller vid en arbetsskada. Vi arbetar fram åtgärder som

kan komma att ligga med som mål i vår verksamhetsplan. Utifrån skyddsronder på enheten och eventuella tillbud kan åtgärder även komma med i vår investeringsplan.

Vilka fördelar ser du med KIA?

– Det är ett enkelt verktyg som alla kan lära sig. Det har en bra struktur och tydlighet. >>>

SÅ FUNKAR KIA-SYSTEMET

- KIA står för Kommunernas informations-system om arbetsmiljö.
- Kommunerna kan lägga upp sina egna dokumentationer i KIA, till exempel riktlinjer för polisanmälningar eller policyer för arbetsmiljö, jämställdhet och mångfald.
- Det ingår lat-hundar för hur man bygger upp systemet och för hur chefer ska göra för att utreda, åtgärda och följa upp i systemet.
- Behövs mer stöd kan man mejla eller ringa IA-supporten. AFA Försäkring har också utbildningar för administratörer kontinuerligt om man vill ha hjälp med att bygga upp systemet.
- KIA är egentligen en version av informations-systemet om arbetsmiljö (IA), som AFA Försäkring tillhandahåller för olika branscher, som pappersindustrin (PIA), metall- och stålindustrin (MIA) eller skogsindustrin (Skia).

”Allt samlas på ett ställe och man får bättre koll.”

Tarja Korhonen

”Det har blivit enklare med KIA”

ENKÄT: Tarja Korhonen, enhetschef daglig verksamhet LSS*:

Hur använder du KIA?

– Jag använder KIA till att utreda tillbud och arbetsskador samt miljöavvikelser. Medarbetarna tycker också att det är ett bra sätt att rapportera in arbetsskador. En verksamhet som har mycket hot och våld och som tidigare tyckt att de inte hunnit med att fylla i tillbudsrapporter tycker att det blivit enklare med KIA. Jag upplever att jag får in lite mer från medarbetarna än tidigare.

Vilka fördelar ser du med KIA?

– Fördelen är att allt samlas på ett ställe och man får bättre koll. Det ger mig en helhetsbild och blir ett bra underlag för att se vilka åtgärder som behöver sättas in, som när det gäller hot och våld. Det har också blivit enklare. Jag får ett mejl och så fort jag har möjlighet så går jag in och gör min utredning och åtgärddar utifrån det.

**LSS står för Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade.*

”Jag slipper en massa pappershantering”

ENKÄT: Anna-Lena Bergenstråhle, enhetschef på äldreboendena Speldosan och Hedvigsgården:

Hur använder du KIA?

– KIA används främst till att anmäla skador och tillbud. Det som är bra är att det är enkelt att ta fram statistik och se om åtgärder som är gjorda gör att anmälningarna minskar. Nästa steg blir att göra skyddsronder i systemet.

Vilka fördelar ser du med KIA?

– KIA är bra för att medarbetarna lägger in tillbud och arbetsskada direkt i systemet vilket gör att jag slipper en massa pappershantering. Det är också bra att det går att skicka anmälan till AFA Försäkring och Försäkringskassan direkt i systemet.

”
Det är enkelt att ta fram statistik.”

Anna-Lena Bergenstråhle

Fler kommuner ansluter sig

Ett femtiotal kommuner använder sig i dag av AFA Försäkrings informationssystem för arbetsmiljön, KIA. Att man kan ta del av varandras erfarenheter av arbetsmiljöarbetet är en av fördelarna.

DET SENASTE ÅRET har allt fler kommuner anslutit sig till KIA, som lanserades 2012. Genom systemet kan kommunerna inte bara få en överblick över risker och händelser i den egna verksamheten utan också få tips och idéer om hur andra kommuner hanterat likartade arbetsmiljöfrågor.

– Det är det som är unikt med systemet, säger Filippa Restadh, affärsutvecklare på AFA Försäkring.

Filippa Restadh

Med hjälp av KIA kan medarbetarna enkelt rapportera in arbetsskador, via en länk på sitt intranät eller via en app. Systemet ger också ett administrativt stöd för att anmäla vidare dessa händelser till både AFA Försäkring och Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket digitalt. Att det ska vara lätt och smidigt att anmäla försäkringsärenden är förstås viktigt för AFA Försäkring.

– Tanken är att det ska vara enklare att rapportera in och att man inte ska behöva leta blanketter.

DET VIKTIGASTE SYFTET med KIA är att främja det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Medarbetarna ska enkelt kunna rapportera in händelser och risker. Fokus är arbetsmiljö men systemet kan

även användas för andra områden, som exempelvis miljö och egendom/säkerhet.

– Det vanligaste är att kommunerna börjar med arbetsmiljö och ganska många har egendom/säkerhet. Det handlar bland annat om klotter och skador på fastigheter, säger Filippa Restadh.

En del kommuner har inte haft så bra överblick över de tillbud och händelser som inträffar i de olika verksamheterna.

Men genom KIA går det att få en samlad bild av hur det ser ut vid olika enheter och i hela kommunen och om det finns några trender. Det kan handla om till exempel hot och våld, fallolyckor eller stress.

– Det finns flera olika sätt att ta ut statistik ur systemet. Man kan också ta fram olika rapporter.

MEN INTE NOG MED DET. För att underlätta det systematiska arbetsmiljöarbetet finns också någonting som heter riskhantering i KIA. Här är digitala checklistor samlade, bland annat för skyddsronder och riskanalyser.

– Sedan har andra kommuner och företag tipsat om sina checklistor som de har lagt in i systemet. Så det finns ett femtiotal checklistor som alla har tillgång till och som man kan bygga om och använda som man vill. Det är många som uppskattar det här, säger Filippa Restadh. ●

Hon undersöker nya hot mot antibiotika

Antibiotikaresistens är ett stort folkhälsoproblem. Men det finns troligen fler bakteriedödande ämnen som kan driva på antibiotikaresistensen. Detta är något som Susanne Sütterlin, mottagare av AFA Försäkrings post doc-stöd 2015, vill undersöka närmare.

TEXT: KRISTER ZEIDLER FOTO: FREDRIK PERSSON

DEN ÖKADE ANVÄNDNINGEN av antibiotika de senaste decennierna har gjort att många bakteriestammar blivit resistenta mot läkemedlet. Följden har blivit att vissa infektioner, som tidigare betraktats som oförargliga, förvandlats till allvarliga och svårbehandlade sjukdomstillstånd. Även de som genom sitt arbete kommer i kontakt med antibiotika och resistenta bakterier riskerar att drabbas.

– Man vet att vissa yrkeskategorier bär på fler multiresistenta bakterier än andra grupper. Det är vårdpersonal och de som jobbar inom djurhållning, där man använder mycket antibiotika, säger Susanne Sütterlin, specialistläkare i klinisk mikrobiologi på institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet.

MEN DET FINNS även andra ämnen, så kallade biocider, som används för att bekämpa bakterier.

– Vi använder biocider i många situationer. De finns i rengöringsprodukter och konserveringsmedel som vi har i livsmedel, kosmetika-produkter och färger. Biocider finns överallt.

Ett exempel på biocider är klorhexidin, ett desinfektionsmedel som används flitigt inom vården och som i flera rapporter kopplas till

resistensutveckling i bakteriepopulationen.

– Vårdpersonal som jobbar med desinfektionsmedel blir direkt utsatta för risker. På det viset blir det en arbetsmiljöfråga, säger Susanne Sütterlin.

Hon har i sin avhandling som kom i våras visat att tungmetallen silver, som används i sårforband och andra medicinska produkter, verkar kunna framkalla resistens mot antibiotika.

MED POST DOC-STÖDET på två miljoner kronor från AFA Försäkring vill hon studera kopplingen mellan biocider och tungmetaller och antibiotikaresistens. I sommar går flyttlasset till Oxford, där det finns en forskningsavdelning vid universitetet där hon bland annat ska forska kring genetiska kopplingar mellan olika resistensmekanismer.

Hennes intresse för infektioner och antibiotikaresistens väcktes redan när hon studerade till läkare i Dresden i Tyskland, där

”*Jag tror att det här kan bli en gigantisk fråga i framtiden.*”

SUSANNE
SÜTTERLIN

Ålder: 34 år.

Familj: Man och två barn, en son på sex år och en dotter på fyra.

Bor: I Uppsala.

Arbete: Specialistläkare i klinisk mikrobiologi.

Bakgrund: Läkarutbildning i Dresden, ST-tjänst på Akademiska sjukhuset i Uppsala, lade fram sin avhandling "Aspects of bacterial resistance to silver" i våras.

Fritid: Friluftsliv, intresserad av klättring.

Aktuell: Mottagare av AFA Försäkrings post doc-stöd 2015.

hon också är uppvuxen. Genom resor och studier i Sverige lärde sig hon och hennes man, som också är läkare, svenska. Efter praktik inom sjukvården i Lidköping och Kalix hamnade de i Uppsala där de fick jobb vid Akademiska sjukhuset.

– Jag ville alltid bli forskare, redan som barn. Men jag visste inte på vilket sätt eller hur. Nu blev jag läkare och infektion och antibiotika var något som det blev naturligt att forska om, säger Susanne Sütterlin.

Hon menar att det behövs mer kunskap kring biocider och kopplingen till bakterieresistens eftersom området länge varit underbeforskat då huvudfokus legat på antibiotika.

HON TYCKER OCKSÅ att forskningsområdet är angeläget eftersom biocider är så vanligt förekommande. Förra året slog forskare i Uppsala larm om att tungmetaller och biocider sprids i miljön genom avloppsvattnet. Målsättningen är att öka medvetenheten om biocider och få politiker och andra beslutsfattare att få upp ögonen för problemet.

– Jag skulle inte bli förvånad om jag skulle hitta flera länkar mellan biocidresistens och antibiotikaresistens. Jag tror att det här kan bli en gigantisk fråga i framtiden säger Susanne Sütterlin. ●

” Det ter sig uppenbart att tillgången på fungerande antibiotika är oerhört viktig för den globala sjukvården och spelar roll i ett brett populationsperspektiv. Med sin starka forskning bidrar Susanne till detta viktiga ämne.”

Sakkunniggruppens motivering

Kraftigt höjda sjuktal oroar: ”Vi behöver mer forskning”

Mer forskning om de allt högre sjuktalen till följd av psykosociala arbetsmiljöproblem. Det var socialförsäkringsminister Annika Strandhälls (S) budskap när hon besökte AFA Försäkrings FoU-dag den 10 november.

TEXT: MICHAEL NYHAGA

ANNIKA STRANDHÄLL inledde med att betona att dagens tema psykosocial arbetsmiljö handlar om precis det som hon har framför sig på ministerbordet för tillfället. Som socialförsäkringsminister har hon sedan oktober 2014 ansvar på departementet för sjukförsäkringen, arbetsskadeförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, föräldraförsäkringen och pensionerna. Samtidigt är regeringen bekymrad över att sjuktalen ökar hastigt, främst på grund av psykiatriska diagnoser.

– De inslag ni haft under dagens konferens är kärnan i det som är min utmaning just nu. Vi måste höja statusen för psykosociala riskfaktorer och psykosocial arbetsmiljö.

Annika Strandhäll berättade om regeringens oro för de snabbt stigande sjuktalen.

– Om vi tittar tillbaka på förra gången sjuktalen steg kraftigt så hade vi de högsta talen i världen. Vi är inte uppe där än, men indikationerna på att vi är på väg dit är tydliga.

Enligt statistik från Försäkringskassan har sjuktalen stigit med 70 procent sedan 2010. Närmare

FOTO: FREDRIK PERSSON

Socialförsäkringsministern berömde arbetet som AFA Försäkring lägger ner på att stötta forskningen.

hälften av de sjukskrivna har något slags psykiatrisk diagnos.

– Vi är inte ens i närheten lika bra på det som handlar om psykosocial arbetsmiljö som när det gäller fysisk, vi behöver mer forskning.

REGERINGEN ARBETAR bland annat med förstärkta resurser till Försäkringskassan, stöd till arbetsgivare och att få fram fler företagshälsovårdsläkare. De ser också över sjukskrivningsprocessen.

Nästa år kommer en forskningspolitisk proposition och socialför-

”

Vi måste höja statusen för psykosociala riskfaktorer och psykosocial arbetsmiljö.”

säkringsministern berättade att regeringen just nu arbetar med innehållet i den.

HON PASSADE OCKSÅ på att berömma arbetet som AFA Försäkring – och arbetsmarknadens parter via AFA Försäkring – lägger ned på att stötta forskning inom hennes område.

– AFA Försäkring är en jätteviktig forskningsfinansierare. Jag vet att det finns resurser på AFA Försäkring att ytterligare utveckla forskningen, sa hon. ●